

R.D. Jacobi Marchantii Vitis Florigera

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

4. Sumens illud Ave.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56381](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56381)

scribuntur ab Oriente Portæ tres, ab Occidente Portæ tres, à Meridie Portæ tres, ab Aquilone Portæ tres, idem ternario numero describuntur, quia à quatuor Orbibus partibus veniunt electi, à quatuor ventis collecti, & in nomine Trinitatis veniunt, & vocantur: sed per MARIAM introducuntur, quæ antonomastice & per excellentiam dicitur *Felix Cæli Porta*. Per eam veniunt ab Oriente adolescentuli, quos in tenera ætate ex hoc mundo educit, & in gloriam introducit. Veniunt à Meridie, qui in medio ætatis suæ abrepti sunt ex hoc saculo, cultores Mariæ. Veniunt ab Aquilone, qui iam senescentes in frigida incipiunt agere ætate, & in illa evocantur. Veniunt ab Occidente decrepiti senes, iam suo proximi Occidenti, quos haud negligit MARIA, si se & MARIAM non neglexerint. Sed sive senes, sive hæc caelestem ingrediantur, sique omnibus cultumque sexus, conditionis, status, ordinis, ætatis, esse cupit *Felix Cæli Porta*.

na purpureo, altera candido colore. Purpureæ iminebat ex alto Christus: Franciscus intra Francus evocabat, ut ascenderent fidenter, Domino invitante. Cum autem illi ascenderent, alius de quinto, alijs de decimo, alijs de superioribus penitus de vicinis gradibus decidebant. Ad hanc eum accessissent, Mariam ei insistentem vident, quæ blandissime invitabat, studioissime adjuvabat, amantissime excipiebat singulos, ita ut facili negotio in caelum conscenderent. Qua visione significatum, Virginis opem ad ascendendam perfectionis Scalæ & ad Coronam perseverantæ obtinendam plurimum valere, ita ut propter hoc specialiter dicatur *Mystica Scala*, & *Felix Cæli Porta*.

Huic visioni conforme est, quod dicit S. Ansel. De Ed. mus. *Velocior est nonnunquam salus in venio nomine celsissimæ MARIE, quam invocato nomine IESU*. Et id non ideo fit, quod ipsa maior sit & o. minor, nec enim illa & o. In vocato autem nomine Matris, est merita singularum, ut exaudiantur, merita tantum non merentur, ut exaudiantur. Propterea igitur per Purpuream Cæli Scalam & Portam visum non pertingere, qui per Candidam & nihil alterum præferentem, sed benignitatis plenissimam ascendentem. Purpurea Scala & Porta, Porta est severi iudicis, Scala & Porta Candida, Porta est Matris blandissimi & Iudicem mitigantis. Ave ergo MARIA, Felix Cæli Porta. Et ut id exprimam versu Chronographico Anni, quo hæc in lucem emisso rursus repetito, & concludo ex Antiphona Ecclesiarum:

salve porta,
ex qua MVa Do LVX est orta.

LECTIO IV.

Thema. *Samens illud Ave Gabrieli ore Funda nos in Pace.*

Rememoratur hoc versu mistico illa Gabrieli Deo Archangeli ad Virginem, plena mysterijs. Annona quæ quidem mysteria recolligens quodam velut ex compendio S. Chrysostomus, sic dicit: *Missus est ratiocinatio Gabriel, ut totius mundi salutem nuntiaret. Missus angelicus Gabriel, ut scriptum revocationis Adam afferret. Missus est ad Virginem, ut mulieris adæcus in honorem converteret. Missus est, ut puro Sponso thalamum prepararet. Missus est Gabriel, ut inter Creaturam & Creatorem Sponsalia celebraret. Missus est Gabriel Angelus ad animatum palatium Regis Angelorum. Missus est ad Virginem desponsatum Ispis, sed servatum Filio Dei. Missus est servus à peccato integer ad Virginem immaculatam & corruptionis expertem. Missus est lucerna splendor, qui iustitia Solem nuntiaret. Missus est nitor aurora, qui aeterna mentem præcurreret. Missus est Gabriel, ut ostendat*

MANTRA

M. V.

Porta & Scala cæli & peccatorum

Serm. II. De Nativ. Domini.

Neque solum Porta, sed & Scala Cæli dicitur, & quidem Scala peccatorum, per quam in Cælum confectuntur, ut illud sibi vendicent, vel furetur. Sic enim loquitur S. Bernardus, serm. de Nativ. Virg. Filio, hoc peccatorum scala, hoc mea fiducia est. hæc tota ratio spei meæ. Sic loquitur & S. Angustinus & facta est Maria Scala caelestis, quia per ipsam Deus descendit ad terras, ut per eam homines merentur ascere ad Cælos. Cui conformiter idem Bernardus nos his verbis admonet: *Studeamus per ipsam ad eum ascendere, qui per eam ad nos descendit: per eam venire in gratiam ipsius, qui per eam in nostram misericordiam advenit.*

Vulgata est Scala Iacob, per quam Angeli ascendeant & descendebant; eratque Dominus in superiori parte innixus Scalæ, vel ut LXX. Interpretes legunt: *Ipsi innixebatur Scala*. Scalam hanc circumstant Angeli, modò descendentes, modò ascendentes, ut iuvent eos, qui ad summitatem debent pertingere, & in amplexum eius qui innidit Scala. Hanc autem Scalam mysticam contemplantur Iacob, & somno profundo excitatus, in hanc vocem erupit: *Hic Domus Dei est, & Porta Cæli*. An non Maria Domus Dei? An non Scala mystica? An non Porta Cæli? An non ei innixus est Dominus, quem & ipsa enixa est? An non & ipsa Domino innixa est, quæ descendit innixa super Dilectum? Angeli descendunt ad nos, ut comites sint eorum, qui per Mariæ merita & intercessionem ad Christum Dominum perveniunt, ipsique nobiscum ascendunt; & qui non possunt per Ascensum Purpureum, per Capdidum certe perungunt, Angelis ducentibus, Mariæ adjuvante.

Audi ad hoc propositum visionem B. Leonis, Francisci Seraphici locio, propositam. Erat magna planities, & in ea quædam species iudicij mox futuræ. Aderat magna hominum multitudo, Angelorum tubæ personabant, (ut Annales Francisc. referunt) Bina Scala & cælo in terram demittebantur, &

Cap. 28.

eam, qui est in sinu Patris, etiam posse gestari vultis
Matri. Et qui est in solo, etiam posse tacere in spelun-
ca. Mirus est miles, ut Imperatoris mysterium promul-
gare, mysterium quod sola sine cognoscitur adorandum, non scrutandum. Hæc Chryl.

*Ave An-
gelicum
M. V. &
no. is gra-
tissimum
ex. cau-
sa.*

Illud ergo *Ave Angelicum*, Gabrielis ore primi-
tus deproptum, Virgini Deiparæ gratissimum,
nobisque debet esse charissimum, triplici de causa.
Tum quia fuit initium & fundamentum ineffabili-
s gaudij in ea. Tum quia fuit initium & fundamē-
tum nostræ salutis, pacis & redemptionis. Tum quia
fuit initium & fundamentum consolationis filio-
rum Adæ & Evæ. Hanc triplicem rationem expli-
cemus, ut vestrum hunc plenius intelligamus.

Dicamus ergo primò, ineffabile gaudium ex illa
salutatione Angelica exortum esse in corde Mariæ,
quia per hanc certior facta est, non solum se in Dei
gratia esse, objectumque divini amoris, sed etiam
certior facta est de sua in statu gratiæ & amoris con-
firmatione, & consequenter de æterna sua præde-
stinatione & electione, per quam agnovit nomen
suum scriptum in Libro vite, immò in Libri capi-
tulo. An non hic copiosa gaudij seges, scire se æterno
amore dignam? Vbi hoc recitavit S. Franciscus de se
ante mortem, ad eam miram in modum ex-
ultavit in spiritu, ut per octiduum nec bibere, nec
manducare, nec Horas Canonicas valeret perfol-
vere; sed in hunc jubulum continuata voce cordis
& oris erumpere: *Laudetur Deus meus, laudetur
Deus meus. Ipsa gloria in secula seculorum.* Sic &
Christus Dominus discipulis exultantibus in hoc,
quod de quaerentibus eis subjecta forent, dixit: *In hoc
gaudete, quia nomina vestra scripta sunt in Cælis.*

*M. V. per
Ave Ang-
gelicum
se æterno
amore di-
gnam.*

Luce. 10.

Matth. 23.

Atque tunc & ipse exultavit in spiritu, & subiunxit:
*Confiteor tibi, Pater, quia abscondisti hæc à sapientibus,
& revelasti ea parvulis: ita Pater, quia sic placitum
est anime. Ingressus Christus abyssum prædestinationis
divinæ, meritò in vocem laudis & confessionis prorupit
cum gaudio & jubilo, propter discipulos. Sic & Maria
huc abyssum immerfa in Angelica Salutatione, meritò
perfunditur tota gaudio, clarè agnoscens quæ circa se futura erant
ex æterno Dei amore.*

*M. V. per
Ave Ang-
gelicum
se Matræ
Filij Dei.*

Vltimus, non solum ipsa agnovit generaliter se
de numero prædestinatorum esse, sed etiam in specia-
li se electam esse Matrem illius in tertis, cuius
Deus Pater est in Cælis: & Sapientiam illam æter-
ni Patris Angelos beatificatam in Cælis, Filium
suum fore in terris, adeoque verum suum adori-
nari tanquam nobile Cælum, in quo Deus ipse e-
legit habitare, cum admiratione tam Angelorum, acceptissimum
quam hominum. Consequenter & ipsa agnovit se
electam Dominam ac Reginam Cæli, & Terræ &
Inferorum. Tam Angelus ex patre cælestis Hierar-
chie honorem offert & subjectionem: futuris
verò temporibus, omnis sexus, omnis status, gene-
ritio omnis, hominum est ei declarata, & eius en-
comia decantabit totus Orbis, cum gaudio & ve-
neratione.

Denique, per *Ave Gabrielis ore deproptum*, *M. V. per
Ave Ang-
gelicum
cognovit
ad se re-
deproptum
novo ho-
minum.*
gaudium indicibile enatum est cordi Mariæ, ob ap-
propinquantem redemptionem generis humani,
tot votis expectatam, tot oraculis prænunciatam,
tot figuris præfiguram, tot lachrymis advocatam,
illius redemptionis iam nuncius erat Gabriel. Ob
hæc optavit omnia inenarrabilem concepit lætiam,
ita ut propterea prima vox Angeli sit: *Ave* id est
Salve, gaude, lætare. Si omnia gaudia a principio
creationis collata hominibus in vnum confluerent,
simulque & in finem sæculi conferenda, non adæ-
quarent gaudium illud ineffabile, quod Virgo ha-
bit de Filij Dei Incarnatione. Theologorum quæ
sententia est, soli animæ Christi & Virgini nostræ,
gaudij illius magnitudinem esse perspectam. Cui
lustrigatur, quod S. Bernardus ait: *Quis, excepta
illa, quæ hoc sola in se felicissime meruit experiri,
intellectu capere possit, qualiter splendor ille in acre-
stibus virginis se & visceribus infuderit? Res nimi-
rum erat in Sacramento, & quod sola per se Trini-
tas in sola & cum sola Virgine voluit operari, soli da-
tum est. Et nosse Ideo dicitur, Virtus Altissimi obum-
bravit. Quasi dicat: Sapientia Patris modum illum
Conceptioni secretissimo suo consilio contegerit, quasi
obumbrando, ut sibi solum notus haberetur, & sibi
illo scies Doctore, quo & Authore: nec potest doceri,
nisi à donante, nec potest addisci, nisi à suscipiente.*

*Tom. 4.
super
Matth.*

Ita Bernardus. Sicut ergo ipse ait, soli Mariæ &
Christo notum fuisse admirabilem huius mysticij
modum; ita & dicimus soli Mariæ & Christo no-
tum esse gaudium ex illo perceptum. Certè non
potuit totus ille fulgor Divinitatis illabi in vterum
Virginis sine mira suavitate gaudij & amoris, quare
& ipse Spiritus Sanctus obumbrando, vires debuit
Mariæ adjuvare, ut tanto gaudio & ardori pos-
set par esse. Equidem nonnullorum Theologorum
etiam est sententia, Virginem in Filij Incarnatione
ipsam divinam essentiam in transitu vidisse, de quo
alibi. Hoc nobis sufficiat hic dicere cum admira-
tione:

*O quantum rerum gaudia
Abus præca continet,
Ex qua novellum sæculum
Procedit, & lux æternæ!*

*Prudent.
in Hymn.*

Hæc omnia gaudia continet *Ave Gabrielis ore
deproptum*, in quoque eius saluatio, coniuncta cum
salutatione Elizabethæ, in finem usque sæculi a pjs
de die in diem repetitur, etiam per centenarum vices,
ut illa ipsa gaudia renoventur, & recentibus velut
Rosæ & Lilij Maria cororetur. Quod quidem sibi
frequenter suis cultoribus indi-

S. Mechthildis animo versans, quod obsequium *Quæ gra-
ta sit B.
M. V. Sa-
lutatioem,* hæc quæ verba eius ore excepit: *Supra
hanc salutationem nemo unquam pervenit, nec
dulcius aliquis me salutare poterit, quam is qui sa-
lutatione illa reverentia, qua Deus Pater me per
hoc*

*Quæ gra-
ta sit B.
M. V. Sa-
lutatioem,*

hoc verbum Ave, salutat, conficams me omni-
 potentia sua, vt effem immunis ab omni Eve cul-
 pa. Filius quoque Dei sua sapientia diuina sic me
 perlustrauit, vt sim clarum sidus, quo Caelum &
 Terra illustratur, quod per hoc hominea, MARIA,
 quod sonat *Maria Stella*, notatur. Spiritus sanctus
 etiam tota diuina sua dulcedine me penetrando,
 tam gratiosam effecit, vt omnis, qui per me grati-
 am quaerit, ipsam inueniat, quod inuitur per hoc
 verbum, *Gratia plena*. In hoc quoque verbo, *Do-
 minus tecum*, admonet ineffabilis vniouis & ope-
 rationis, quam tota Trinitas perfecit in me, cum
 carnis meae substantiam diuinae naturae in vna per-
 sona copulauit, ita vt Deus fieret homo, & homo
 Deus. Quid in illa hora gaudij & dulcedinis sceler-
 rim, nullus hominum potuit experiri. Per, *Benedi-
 cta tu in mulieribus*, omnis creatura mirandam a-
 gnoscat, & contestatur me benedictam, & exalta-
 tam super vniuersa. Per, *Benedictus fructus ventris
 tui*, benedicitur fructus, qui omnem creaturam vi-
 uificauit, sanctificauit, benedixit. Hæc Virgo B.
 Mechthildis.

Immo auxilium in hora mortis promisit Mech-
 thildis, si per tres salutationes Angelicas frequenter
 in vita eam saluaret, & primæ salutationi hanc ora-
 tiunculam subiungendo: *O Domina mea, S. Maria,
 sicut Deus Pater per omnipotentiam suam se potensif-
 simam effecit; ita mihi quoque ad ius in hora mortis, ex-
 pellendo à me omnem contrariam potestatem. Secun-
 dæ salutationi subiungendo: O Domina mea, S. Ma-
 ria, sicut Filius Dei ante cognitionem & claritate
 dignatus est, vt totum cælum illumines; ita in hora
 mortis animam meam sic illustres cognitione fidei &
 corroboret, vt nullo errore aut ignorantia parverta-
 tur. Tertæ salutationi subiungendo: O Domina
 mea, S. Maria, sicut S. Spiritus suum amorem plene
 tibi infudit, ita tu in morte dulcedinem amoris diuini
 mihi infilla, ex quo omnis amaritudo mihi reddatur
 suauissima. Hæc in vita S. Mechthildis.*

Ex his ergo patet, quam sit gratum Deo &
 Virgini, quam que nobis salutare, sepe repetitum
 illud Ave Angelicum. Et certè omnes alie Anti-
 phonæ aut Hymni, quibus Mariæ laudes decan-
 tantur, non sunt nisi explanatio quædam & repe-
 titio, seu amplificatio illius Salutationis Angelicæ,
 Vnde Antiphonæ de Virgine ferè incipiunt per
 Ave, aut Salve, quod idem est. Hinc illæ Antiphonæ,
 Ave Regina Cælorum: Salve Regina Mater Mi-
 sericordiæ: Regina Cæli letare. Quæ quidem Anti-
 phonæ etiam Angelico ore quandoque deprompte
 leguntur. Sic enim S. Gregorius in Processione pro-
 pestilentia, in qua deferrebat Imago Virginis à
 S. Luca depicta, audivit Angelos decantantes al-
 ternis vocibus: *Regina Cæli letare, &c.* Cui subiun-
 xit: *Ora pro nobis Deum, alleluia;* & tunc cessavit æt-
 pestilens, visusque est Angelus recondere gladi-
 um cruentum super Mole S. Adriani, qui locus ex-
 nunc vocatus est *Castrum S. Angeli*. Sic quoque sin-
 gulis Sabbathis prope Fontem in Ronca-Valle au-

diebatur vox Angelorum decantantium, *Salve Re-
 gina, Mater Misericordiæ*: & exinde dicitur esse Fons
 ille, FONS ANGELORVM. Similes Angelorum
 voces, Mariæ laudes resonantes auditæ sunt in
 Terra illustratur, dum Imago Virginis tot miraculis
 effulgens fuit, detecta per luminaria cælestia, quæ
 antea latebat. Sic ergo & hic dicimus Hymnum,
 Ave Maria Stella, non esse nisi repetitionem & ex-
 planationem Salutationis Angelicæ. Quapropter
 hic canimus: *Sumens illud Ave Gabrielle ore, Funda-
 nos in Pace.*

Dicamus secundo, illud Ave Angelicum, fuisse
 initium & fundamentum nostræ pacis & salutis
 ideoque illud rememoramus Virgini, vt in illius
 memoria nobis pacem solidam & salutem consum-
 matam impetret. Nempe in vtero Virginis, mox à
 salutatione Gabrielis, concipi ille debebat, qui est
 Pax nostra, Princeps; Pacis, de quo etiam Prophe-
 tia præcellerat: *Orietur in diebus eius iustitia & ab-
 undantia Pacis*. De illo ergo vtero dicere possumus:
 Factus est in Pace locus eius. Ibi consecrigit potentias
 arcuum, scutum, gladium & bellum. Pacem venit
 iniretur later cælum & terram: *Pacificans per San-
 guinem suum, sive qua in cælis, sive qua in terris. Pa-
 cem fecit inter Deum & hominem, inter hominem
 & Angelum, inter homines & homines, inter ho-
 mines eisdem partem superiorem & inferiorem,
 qui & interior exteriorque; homo dicitur; hoc est, in-
 ter carnem & spiritum. Denique Pacem fecit inter
 Virulum & Leonem, Aguum & Lupum, Vrfum &
 Ovem, quia de illis scriptum est: *Sermon paciscentur &
 Puer parvulus minabit eos*. Quia scilicet, homines
 superbi, rapaces, agresses, feroces, dimisso fastu &
 feritate, cum pauperibus & humilibus pacifice con-
 versabuntur, & eisdem eorum spirituales participes
 fient, Christo, vel eius vice, humili quolibet Duce
 Quisimò venit facere inauditam Pacem inter
 cunditatem & virginitatem, sicut Pius Pontifex,
 secundus huius nominis, (teste Iodoco Clithoneo
 in Elucid. Eccles.) versu isto significavit:*

*Partus & integritas discordes tempore longo,
 Virginis in gremio sacra Pacis habens.*

Merito ergo ad Virginem, quæ Gabriele nunci-
 ante hunc Principem & Auctorem Pacis concepit,
 vota dirigimus, vt eius intercessione solidam & ve-
 rata pacem impetremus, & ideo dicimus: *Funda nos
 in pace*. Nominem autem Pacis omne bonum intell-
 gitur Sacris in Litteris. Hinc illa saluatio frequens
 antiquis, *Pax tecum, Pax vobis, Pax vobiscum*, hoc
 est, omnis prosperitas. Sic salutat Ioseph fratres. Sic
 Angelus Gedeonem, qui & mox adificat Altare, Indi-
 vocatque illud, DOMINI PAX. Sic milites Davidis
 missi ad Nabal, hæc ei eius verbis nunciunt: *Si
 fratribus meis & tibi Pax, & domus tua Pax, &
 tibi Pax, & domus tua Pax, & tibi Pax, &
 domus tua Pax, & tibi Pax, & domus tua Pax.* Hoc est, sit tibi bo-
 norum omnium ac desideriorum complementum.
 Sic & Apostolus hac ferè salutatione vtitur: *Gratia
 & Pax vobis multiplicetur*. Petimus ergo per inter-
 cessionem Virginis benè fundatam & solidam Pa-
 cem,

Hort.
 Marian.

MANTE

em, quam Angeli promiserunt hominibus bonae voluntatis, in Filij sui Nativitate: Pacem, quam ipse Orients ex alto attulit, dum illuminare venit his, qui in tenebris & umbra mortis sedent, ad dirigendos pedes nostros in viam pacis: Pacem, quam datus per Apostolos nunciavit: Pacem, quam voluit in ingressu cuiuscunque domus: Pacem, quam moriens testamentum reliquit: Pacem, quam velut Columba ad arcam rediens cum ramo Olivae, post Resurrectionem Apostolis nunciavit: Pacem, quam promittit super Israel, & velociter Paulus, super Israel Dei: Pacem, quam loquitur super Sanctos Iustos, & super eos, qui convertuntur ad cor: Pacem, quae exsuperat omnem sensum.

Gal. 6. Psal. 84. Psal. 124.

Angelus & homo dissidebant inter se, & luctabantur, ut patet in Iacob, nec lucta finitur, donec Aurora illecescit. At propter illam finita est. Angelus enim dixit: *Dimittite me, iam enim ascendis Aurore*. S. Bonaventura in Speculo Virg. cap. 9. interpretatur per Auroram MARIAM: *Adveniente Maria pacificanti sunt Angeli & homines*, ait ipse. Et haec pax plenè promulgata est, ascendente hac Aurora in Bethleem, quando Angeli prosoulerunt pacem hominibus bonae voluntatis.

Per M. V. Pacem ergo primò solidam cum Deo petimus, fundatam in eius sincero & perseverante amore, & vacuatis omnibus vitij & peccatis, quae inter nos & ipsum discordiam & divisionem faciunt: *Iniquitatis vestrae diviserunt inter vos & Deum*.

Secundò petimus solidam pacem, per quam caro sit plenè in nobis subdita spiritui, concupiscentia rationi, ratio & spiritui Deo. Hanc pacem merito per Virgineam Deiparam flagitamus, in qua dono specialis Filij sui perfectissima pax reperita est: ita ut in ipsa fomes peccati planè extinctus fuerit, & omnis rebellis concupiscentia eliminata; quia neclevissimum morum adversus rationem in aliqua, vel corporis, vel animi parte persenserit. Non ergo potuit dicere cum Apostolo: *Vides aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae, & captivantem me in lege peccati*. Quia propter de ca rectè interpretantur nonnulli illud: *Vanitas & videte opera Domini, quae posuit prodigia super terram, auferens bella, & ad fidem terrae, Quem locum interpretans Richardus Victorinus, l. 2. de Emanuele, p. 1. c. 19. sic ait: Quia est ipsa, obsecro terra, de qua bella omnia finientur auferuntur, nisi illa de qua idem Propheta: *Veritas de terra orta est*. De hac terra omnis pugna solvitur; in hac pax plena reparatur. In caeteris Sanctis: *raugusticum habetur, quod à virgini non possint expugnari: in Virgine mirificum, quod à virgini non potest ipsa vel in modico impugnari*, ait idem, 11.*

Terziò petimus pacem solidam cum proximo, & in vera charitate fundatam. Multi pacem loquuntur cum proximo suo, mala autem in cordibus eorum. Ore raram Olive proferunt, corde spinas pungentes sibi nequeunt, dum alijs eas plectunt. Ore melleo, corde aculeum, ut apex, gerunt. Pacem ergo illam abominatur Deus, quia non solum labia, sed & corda scrutatur. Pacem illam toto corde feruari debemus, totisque votis optare, quam amat Deus, quam quae sic describit Augustinus: *Pax est iustitias mensis, tranquillitas animi, simplicitas cordis, amicitia vinculum consorsium obaritatatis. Haec est, quae simulatas tollit, bella compescit, comprimit iras, superbas calcas, humiles amat, asperas sedas, cunctis est placida non quarit alicuius, nihil de pretio suum: docet amare, quia odisse non vult; necesse est tolli, necesse inflari. Ita Augustinus. Haec nimirum est pax, quam hic petimus, ab omnibus amandam de qua idem Augustinus subdit: *Hanc qui accipit, tenet, qui perdidit, repetat; qui amisit, exquirat; quoniam qui in ea non fuerit inventus, abdicatur à Patre, exheredatur à Filio, à Spiritu Sancto alienus efficitur.**

Quarò consequenter petimus, ut Maria Regum Regno: unquam omnium Domina (per quam Reges regnant, & legum conditores iusta decernunt) dignetur nunc illa pietatis oculo intueti, varijs collis contrariaque bellis, & pax firma ac bene fundata illa beate; ac Christiani populi vlticrius in mutua eadem & cruorem exardescant, & sese persecuantur: sed potius mutua charitate sincere se amplectantur & profectantur. Certè hoc est ardens votum Matris Ecclesiae, & eorum, qui veri filij eius sunt. Unde hanc sic introduximus loquentem in quodam Epigrammate, quod quia huic voci, *Funda nos in pace, consonat*, hic adscribo.

Non solum lacrymas, nisi PAX rediret, subactam BELLONA M. perimat: MARS quoque & ipsa obses. Exagitata malis meliorem postulo sortem. Quam PAX sola dabit: VIRGO MARIA fave. LILIA iunge A. QVILIS, & LILIA iunge LEO. NI.

Federat sancto Tres venerentur APES. IANV. A. RU. COELI, in PACIS & Aurea PORTA. Dicaris à nobis, FOEDERIS ARCA simul. Per te Pacem incant Reges, Populiq; seroces VIRGINIS in gremio Cornua & Arma sinant. Vulcanus sicut, sicut Mavortius ignis: Fratrumq; atq; heu, sanguine prata madent. Da PACEM cunctis, Rhanumque, Adofamque Sabinae.

Tuta peregrinis reddito, redde suis. Itaque obsecramus te, o Virgo, per Ave Angelicum Gabrielis ab ore susceptum, quod pacis nomen fuit innotuit, ut tuis meritis & intercessionem Principibus Populisque Christianis pacem & veram concordiam impetrare digneris: ut unanimis uno ore honorificent Deum & Patrem Domini nostrum Iesu Christi Filij tui, quoque humeris ei serviant, relicti diffidij & bellis, ex quibus in perniciem pietatis erumpunt innumera scelerum portenta, quae bellum parant, vel secum trahit sibi agnata. Effice ut Filius tuus Deus Pacis velociter concertat Sabinae.

4. Intro omni populi Christiani.

Vox Ecclesiae hoc avo calumniae.

4. Intro omni populi Christiani.

Rom. vii.

3. Reg. 5.

sanam sub pedibus nostris; qui clavum in obte-
nent, ut sub eorum sceptro & diademate pacifico
verificetur illud, quod tempore Salomonis Regis
pacifici dictum est: Non est Satan, neque occur-
sus malus in circuitu. Sat longo, cheu, tempore senfe-
runt Deus Pacis placatus: In jonathab & tympano
equidem potest laudari Deus Exercituum: sed me-
lius & quietius in Choro & Psalterio Deus Pacis:
melius in cymbali bene sonantibus ac jubilationis
Sanctus Deus Israel, Deus totius consolationis. Per te
ergo Maria consolatur nos Deus, bellis finem im-
ponens huiusce anni decursus, ut exultantes in hac
tua salutatione signare possimus annum, his verbis:
Ave steLLa, Ave porra,
xqVa MVa Do paX est orta.

LECTIO V.

Thema. Mutans nomen Eva.

De mu-
tatione
Eva in
Ave.

Dicamus tertio, per Ave Angelicum Gabrie-
lis, mutatum fuisse nomen Eva. Quod qui-
dem etiam literaliter verum est, quia illud Ave
retrogrado ordine litterarum facit nomen Eva,
quo alludere videtur hic versus, quo canimus: Su-
mens illud Ave, Mutans nomen Eva. Vltimus aliqui
in sentu accommodatio notant primum verbum
Angeli, Ave, habere primam litteram, A, quasi si-
gnificantem Adam, vltimam, E, quasi signantem
Eva, inter quas media est littera, V, designans Vir-
ginem, quae media est inter Adam & Evam, quia
per illam tamquam mediatricem Adae & Eva veri-
que sexui salus est restituta. Clamant, E, vel, A,
quos quot nascuntur ab Eva, ait Doctor Theologus
Holoer. in cap. 7. Sap. Nempè mox geniti in hanc
mortalitatem & miseram vitam infantes plotant, &
vocem quamdam videntur emittere inarticulata,
quae in masculis videtur repetere, A, quasi Adam
in eula ent miserit suae; in foeminis, E, quasi Evam
eiusdem miserit arguerent. Atque huc referri vo-
lunt illud Salomonis: Sum & ego mortalis homo si-
milis omnibus, & ex genere terreni illius, qui prior
factus est. Et ego natus accepi communem aërem, &
in similitudinem factam decidi terram, & primam vocem
similem omnibus emisit plorans. Denique & alij allu-
dentes ad illud, Ave, dicunt idem significare quod
sine Va; hoc est sine maledictione, quia, a, quan-
doque particula negatiua est. Va autem interiectio
maledictionem significat. Hinc illud carmen ad
Virginem:

Felix Mater Ave, qua mundus soluitur à Va:
Qua genitrix Eva, Va factu esse breve.
Qui quidem versus ascribitur cuida Ioanni Bono,
Canonico Regulari Ord. S. Augustini in Cantipra-
to iuxta Cameracum; & hic Virgini Matri fuit de-
votissimus. Vide Tho. Cantip. l. 2. Apū. c. 1. p. 9.
Hae omnia pia sunt & accommodatiua. In ve-
ritate autem illa mutatio nominis Eva à B. Virgine
accipienda est secundum formam & conditionem
Eva, omnino mutatam in oppositas proprietates
per sacram Virginem. Hoc inter ceteros antiquos
Patres fusc explicat S. Epiphanius l. 4. her. 78.
Primo ergo hic advertendum ex doctrina SS. Nomen
Patrum, quod nomen Eva deducitur à vita, quod
ipsum significat textus sacer. Vocavit Adam nomen
uxoris Eva, eò quod esset Mater cunctorum viven-
tium. Quare admittantur SS. Patres, quod postquam
Adam se & uxorem ad mortem damnatos ad tran-
sgressionem agnovit, nihilominus uxorem vocat
Evam, siue vitam, aut viventem, Matremque vi-
ventium.
1. Rupertus hoc adscribit impoenitentia Ada-
mi, & contemptui cuidam Dei, superbia quae in
eius duritia. Quid in Janus, inquit, quae am in tali ar-
ticulo Evam dicere eam, quae non habet vitam? Di-
xerat Deus: In quacunque die comederis, morte mori-
eris. Et illa comederat. & viro dederat. & dandò
occiderat. Et nunc ei dicebatur. Quia pulvis es, in pul-
verem revertetur. Et sic utraque morte, tam corporis,
quam à vita mortuus erat, & adhuc mortuus, tam
spe quam vxor sua. Quid ergo in Janus, quae in illo
talis causa iudicio nuncupare Evam, id est, vitam,
quae nec saltem habebat vitam, dicere Matrem, cun-
ctorum viventium, quae est Mater cunctorum mori-
entium? Quid si hoc alius dixisset, ante peccatum, si-
ciles, cum dixit: Hae vocabitur virago, quia de viro
sumpta est. si inquam tunc etiam dixisset: Hae voca-
bitur Eva, quia Mater cunctorum viventium, non
ita mirum esset. Nunc autem omnino mirabile est,
quod ubi moris corpore sententia praefertur, & iam
spirituali morte mortuus erat, uxorem Evam, id est,
vitam appellat. Notat quoque idem Rupertus, quod
nisi quae sacra Scriptura in Genesi nomen illud
quod est Eva, commemorat, nisi hoc loco, & infra,
cum dicitur: Cognovit Adam uxorem suam Evam,
De quo sic rursus ipse: Ibi sicut & bit, si vite perspi-
cias, miranda cordis impoenitentia duritia est, mira
quoque carnis immutatio superbia, gloriantis adhuc in
ipsa peccata sua de posteritate futura. Hae Rupertus.

Sap. 7.

Relp. 2.

2. Alij interpretes excusant Adamum à con-
temptu, dicuntque hoc nomine uxorem suam nun-
cupasse, ad quoddam suum vxorisque suae solatium.
Solatur enim se & uxorem ad mortem damnatos,
quod per Evam gignet posteros viventes, in qui-
bus & ipsi, licet mortui, quasi parentes in Filijs vi-
cturi sint perenniter. Ita passim interpretes. Sunt ta-
men qui putant Adam sic uxorem vocasse per am-
rum iocum & ironiam, cum se videret tantis septu-
miserijs & doloribus, vocat eam vitam, quae mors
potius est & incertus. Imò Isidorus l. 7. Ethimol.
dicit, quod Eva non solum significat idem quod
Vita, sed etiam idem quod Calamitas.
3. S. Epiphanius id Prophetice factum putat & Resp.
mystice, inspiratione divina, respiciendo ad Mari-
am, cuius Eva typus erat. Videtur ergo Adam de-
disse hoc nomen habito respectu ad Mariam, qui
nasciturus ex sola muliere, remedium & vita afferre
debe

MANTE